

Linnéuniversitetet

Institutionen för kulturvetenskaper

BB-nedläggningar i Kronobergs län.

En komparativ studie som jämför BB-nedläggningarna i Tingsryd
(1974) och Ljungby (2007).

Författare: Sanel Topic

- *Författare: Sanel Topic*
- *Handledare: Erik Wångmar*
- *Examinator: Hans Hägerdal*
- *Termin: VT19*
- *Ämne: Historia*
- *Nivå: C-Nivå*
- *Kurdkors: 1HIÄ02*

Abstract:

The decision to close a delivery ward often brings conflict and harsh debate, also the legitimacy of the responsible politicians and the whole system is put to question. All over the world the political institutions are dominated by men, although the number of women in these institutions have increased most decisions makers are still men and that's how the situation is in Sweden. When a delivery ward is closed the sceptical often point out that it's unjust that men are deciding on an issue that don't really affect them as much as their wives, daughters or sister, thereby it's just non-logical that they have the power. In Sweden the question about healthcare is in the hands of the landsting (regions) which means that politicians from the whole region are deciding on these political dilemmas. This means that MP from other cities then the one that will be affected by an decision are able to decide, this could also question the legitimacy from an geographical point of view. In the following document I will analyse two events that occurred in Kronobergs Län in south Sweden, the first is in 1974 when the delivery ward was closed in Tingsryd and the second is when the same thing occurred in Ljungby year 2007.

English title: Closure of delivery wards in Kronobergs län.

Nyckelord: BB-nedläggningar, Kronobergs län.

Keywords: Closure of delivery ward, Kronobergs län,

Innehållsförteckning:

1. Inledning	1
1.2 Bakgrund.....	1
1.3 Syfte och frågeställningar.....	1
1.4 Avgränsningar och disposition.....	2
2. Tidigare forskning	2
3. Teori	4
4. Metod och material	6
5. Bakgrund	7
5.1 Tingsryd.....	8
5.2 Ljungby.....	8
6. Empirisk huvudstudie	9
6.1.1 Arkivmaterial Tingsryd.....	9
6.1.2 Kronobergaren.....	11
6.1.3 Smålandsposten (Tingsryd).....	13
6.2.1 Arkivmaterial Ljungby.....	13
6.2.1.1 Rapporter och relaterade svar.....	14
6.2.1.2 Protokoll.....	14
6.2.1.3 Juridiska dokument	16
6.2.1.4 Protestbrev.....	17
6.2.2 Smålandsposten (Ljungby).....	18
6.2.3 Smålänningen.....	22
7. Analys och diskussion	28
7.1 Genus.....	28
7.2 Centrum/periferi.....	32
7.3 Slutsats.....	35
8. Didaktisk reflektion	35
9. Referenser	36

1. Inledning:

Frågor som berör social välfärd och eventuella inskränkningar i denna är något som ofta rör upp känslor och leder till debatt, detta tydliggjordes när Sollefteås BB stängdes under 2018.¹ Igenstängningar av förlossningsavdelningar är temat för C-uppsatsen där avvecklingen i Tingsryd 1974 och motsvarigheten i Ljungby 2007 analyseras och jämförs med varandra utifrån Anne Philips teori om "Närvarons politik".

1.1 Bakgrund

Det finns flera anledningar bakom ämnesvalet, det är dels ett relativt aktuellt fenomen i och med händelsen i Ångermanland. Inträffandet fick mig att fundera kring vilken reaktion liknande event i Kronoberg resulterat i. En annan orsak är det praktiska, det finns mycket material om avvecklingarna samtidigt som dokumenten är lättillgängliga, materialfrågan är A och O i forskningsvärlden.² Därutöver så är det en lokal fråga vilket också varit en motivationsfaktor eftersom att undertecknad är relativt okunnig om det som skett i närområdet.

1.2 Syfte och frågeställningar.

Kontroversiella beslut såsom en BB-nedläggning tenderar att leda till motreaktioner, politikerförakt och ifrågasättandet utav beslutfattares legitimitet. Just legitimiteten är en av aspekterna som statsvetaren Philips (se: Teori) tar upp när hon förespråkar teorin. Kortfattat anser hon att det är illegitimt ifall politiska institutioner inte speglar befolkningen, det leder till att vissa grupper exkluderas och politiken som förs tar inte hänsyn till deras perspektiv. **Syftet** med uppsatsen är således att undersöka vilka argument som fördes, ifall konsensus rådde samt tillämpa den teoretiska ansatsen. Appliceringen kommer att ske genom att hypotesen kopplas till händelseförloppet och undertecknad undersöker ifall förloppet sker på det sätt som förutsätts.

Uppsatsen bygger på följande frågeställningar.

1. I vilken utsträckning kan teorin om närvarons politik användas som förklaring bakom BB-nedläggningarna? (huvudfråga)
2. Hur motiverades BB-nedläggningarna?

¹ <https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/flera-politiker-slutar-efter-hat-och-hot>

² Tosh, Historisk teori och metod, 173.

3. Varför ville inte oppositionen avveckla BB?
4. I vilken mån förekom konsensus när besluten fattades?

1.3 Avgränsningar och disposition.

I nästkommande kapitel följer en genomgång av tidigare forskning på närliggande områden, därmed kan läsaren få en djupare bild av hur förlossningsvård beskrivits av andra. Därefter beskrivs teorin och jag motiverar varför den valts, vidare beskrivs också metodval och material. Därefter behandlas bakgrunden, fokus ligger specifikt på frågan angående BB och inte kring kommunerna Tingsryd och Ljungby i sig. Senare följer huvuddelen vilket är desamma som empirisk genomgång, där beskrivs materialet som hittats i arkiven och artiklarna bearbetas. Efter det följer en analys där frågeställning besvaras genom att koppla de empiriska resultatet till både teori och annan forskning. Slutligen följer också en didaktisk reflektion och anledningen till att detta kapitel förekommer är för att undertecknad är lärarstudent.

Angående avgränsningar:

- Enbart vissa tidningsupplagor undersöks, en längre förklaring förekommer längre ner.
- På 60-talet blev BB nedlagt i Lenhovda men jag valde att inte undersöka avvecklingen eftersom att empirin blivit för lång.³
- Intervju som metod hade varit möjlig, särskilt i fallet med Tingsryd där materialet är begränsat. Muntliga källor brukar användas för att komplettera skriftliga och noterbart är att Ingegärd Oskarsson fortsatt är vid livet, dessvärre ansåg jag återigen att uppsatsen blivit för omfattande.⁴
- Överlag finns det massa deskriptivt material i både arkiven och tidningarna, detta kan användas för att ge en bakgrundsbild men är inte lika användbart vid analysen. Därmed har jag fokuserat primärt på texter där konkreta åsikter och motiveringar förekommer.

2. Tidigare forskning

Eftersom att det knappt finns något forskningsverk om BB-avvecklingarna i Ljungby och Tingsryd behandlar forskningen som presentas härunder förlossningsvård i allmänheten. Med tanke på att uppsatsen också undersöker maktrelationen mellan kön och centrum-periferi har

³ Larsson, Landstinget Kronoberg 1863-1988, s 104

⁴ Gustavsson & Svanström, Metod – Guide för historiska studier, s 156

jag sökt material som fokuserar på dessa konfliktlinjer.

Historiken Christina Romlid skriver att sjukvården varit ett område där välbärgade män haft bestämmanderätten, detta stärktes under 1700-talets upplysning. Den nämnda epoken innebar att vetenskap blev vägledande i sjukvårdspolitiken och kvinnor hade begränsade möjligheter att nå denna sfär. Hon skriver därutöver att under 1600-talet skedde förbättringar inom förlossningsvården, det berodde på att vården sågs som en samhällsangelägenhet och samma tankegångar har dominerat därefter. Under 1700-talet beskrevs spädbarnsdödlighet som ett hot mot ekonomisk utveckling och därför formaliserades barnmorskeutbildningen. Romlid menar å ena sidan att den mansdominerande staten är en viktig förklaring bakom varför förlossningarna blivit säkrare men att det å andra sidan primärt motiverats utav befolknings- och militärpolitiska behov, inte humanitära.⁵ Författaren skriver vidare att det funnits sprickor mellan staten och landsbygden, i periferin har överlag människor inte förstått nyttan med vetenskap. I storstäderna har man betraktat sig som uppfostrare och skapat en diskurs där bönderna betraktas som naiva och vidskepliga. En viktig slutsats är dock att det funnits en samarbetskultur, under 1800-talet ville staten införa ett förbud mot oexaminerade barnmorskor men landsbygden reagerade och förbudet realiserades ej. Romlid menar således att toppskikten suttit i förarsättet men att på pappret maktlösa grupper ändå kunnat påverka, tex kvinnor som genom protester fått tillgång till mer smärtstillande.⁶

Historiker Bo Lindberg skriver att efter 1945 har specialistinriktad sjukvård utvecklats, främsta orsaken är mer forskning som lett till att det är omöjligt för den enskilde att veta ”allt”. Å ena sidan har det resultat i avancerade kvinnokliniker men det har funnits personalproblem för småorter, som en konsekvens har kvinnoklinikernas placerats i centralorter så att det kan komma fler till dels. På mindre orter har förlossningar genomförts inuti kirurgavdelningar och under 70-talet påbörjades en nedläggningsvåg i och med kravhöjningar. Lindberg skriver att hotet om avveckling ofta bidrog till att civilsamhället mobiliserade och det finns exempel där lokala partier bildats och förhindrat en nedläggning, även på mindre orter.⁷

Historiken Lars Larsson skriver att man i Kronoberg varit eniga om att det ska finnas ett

⁵ Romlid, Makt, motstånd och förändring, s 265-73

⁶ Romlid. Makt, motstånd och förändring, s 273-79

⁷ Lindberg. Svensk kvinnosjukvård under ett sekel, s 15-26.

sjukhus i Ljungby i och med ortens avskilda läge men att det ändå funnits en konfliktlinje rörande lasarettet. I väst har man nämligen varit mer benägen att satsa pengar på sjukhuset i jämförelse med i öst, ytterligare en intressant slutsats är att tiden efter 1963 har präglats av omstruktureringar där kostnadseffektivt och vårdbehovet påverkat. I Kronoberg har antalet äldre varit relativt hög och därför har landstinget behövts prioritera vård för denna grupp på bekostnad av andra, tex mödrar. En annan notering är att ”principiellt viktiga frågor” beskrivs och händelsen i Tingsryds omnämns *inte* som en sådan.⁸ Historikern presenterar också en lista över alla som satt i landstinget år 1974, sju av 40 var kvinnor och enbart fem var ifrån Tingsryds kommun.⁹

Historikern Lisa Öberg presenterar flera slutsatser, en är att det mansdominerade läkaryrket haft högre status än det kvinnodominerade barnmorska vilket enligt beror på att läkare varit representerade i riksdag och ämbetsverk. En annan slutsats är att, trots det att rika män suttit vid makten har universalism varit en princip i svensk välfärdspolitik och därmed har politiker inte enbart tänkt i egocentriska tankebanor. En viktig slutsats är också att förlossningsvården inte varit en kvinnofråga utan även män har engagerat sig och framfört humanitära argument. Trots det att det finns flera män som verkat BB-vänligt menar Öberg att kvinnor ändå haft en viktig funktion i dessa debatter, det beror främst på att dem har ett ”insider-perspektiv” och därmed kan fundera i andra tankebanor i jämförelse med män.¹⁰

Statsvetaren Keohane som skrivit om feministisk teori menar att en central fråga i ideologin är ”makt”, vad det är och hur det yttrar sig. En tes är att i ett patriarkalt samhälle är det den dominanta gruppen (männen) som har problemformuleringsstillträde, det betyder att alla åsikter inte är tillåtna trots att man formellt sett är i ett demokratiskt land.¹¹ Exakt hur man ska definiera patriarkatet är i sin tur en väldigt svår fråga men den generella beskrivningen är att ett sådant samhälle systematiskt underordnar kvinnor i alla sfärer.¹²

3. Teori

Statsvetaren Anne Philips teori ”närvarons politik” kretsar kring representation, vem kan representera vem? I liberala demokratier som utvecklades under 1800-talet har traditionsenligt

⁸ Larsson, Landstinget Kronoberg 1863-1988, s 128-139.

⁹ Larsson, Landstinget Kronoberg 1863-1988, s 220

¹⁰ Öberg. Barnmorskan och läkaren, s 328-335

¹¹ O, Keohane. Feminist Theory: A Critique of Ideology, s 25-26.

¹² O, Keohane. Feminist Theory: A Critique of Ideology, s 11.

”idéernas politik” varit huvudprincipen, tanken är att folkvalda ska dela sina väljares ideologi. Statsvetaren är skeptisk till principen och anser istället att närvarons politik är mer legitimt, politiker måste ha liknande erfarenheter som deras väljare för att kunna ta tillvara på deras intressen och förstå dess utmaningar. Dilemmat kring representation har en lång historia och flera aktörer har haft liknande funderingar, europeiska arbetarpartier har tex diskuterat ifall akademiker är lämpliga representanter för den autentiska arbetarklassen.¹³

Flera argument presenteras, hon menar att en majoritetsdemokrati både är orättvis och farligt. Styrelseskicket leder till att majoritetsgruppen får orimligt stor makt varav resterande aktörer exkluderas, en hälsosam samarbetskultur uteblir och en destruktiv hegemoni etableras. Detta leder till konflikt och minoriteter löper stor risk att förtryckas. Philips menar att även proportionella valsystem är otillräckligt, vissa grupper ha nämligen genom kapital och kontakter bättre möjligheter att driva valrörelser. Även ett principargument nämns, är det rimligt att tex ett parlament där mer än 90% är män diskuterar jämställdhetsfrågor? Därutöver skriver hon också att en lagstiftande församling som speglar befolkningen ökar legitimiteten då alla invånare kan relatera till institutionen. Philips menar också att idéernas politik leder till att diskriminerande strukturer återskapas och individens möjligheter att nå självförverkligande minskar.¹⁴

Philips presenterar också motargument, i efterkoloniala länder riskerar fokus på yttre faktorer att leda till att gamla sår rivs upp, detta i sin tur kan fragmentera parlamenten. Därutöver så är demokratin en individualistisk tanke där en väljare ska välja parti utifrån sina preferenser, inte sin grupp. Statsvetaren förklarar också att den teoretiska ansatsen riskerar att sprida en stereotyp bild av grupptillhörighet, att tex samtliga kvinnor tänker likadant vilket är falskt. Närvarons politik kompliceras också då varje individ har flera identiteter och representationsfrågan kan således urvattnas, kan tex en vit kvinna representera en svart? Därutöver hävdar vissa att demokratin är tillräcklig för att förhindra en exkludering eftersom att en politiker alltid måste vara lyhörda inför sina väljare.¹⁵

Det finns tre anledningar bakom teorivalet, det första är ett statsvetenskapligt allmänintresse. Det andra är att teorin är tydlig, det innebär att den är möjlig att operationalisera.¹⁶ Det sista är

¹³ A, Philips. Närvarons politik, s 11-17.

¹⁴ A, Philips. Närvarons politik, s 17-21

¹⁵ A, Philips. Närvarons politik, s 21-25

¹⁶ J, Tosh. Teori och metod, s 134.

relevansen, Philips menar att det är olämpligt ifall tex män beslutar om frågor som berör kvinnor och sådant är fallet i min undersökning. Vidare har könssammansättningen ändrats mellan de olika besluten vilket öppnar för en intressant jämförelse.

4. Metod och material.

Uppsatsens är en kvalitativ textanalys där dels konkret argumentation undersökts, vem sa vad och hur försvarades respektive åsikt? För att undvika att uppsatsen blir för platt har jag också undersökt andra aspekter, tex hur BB-frågan beskrivs. Betraktas förlossningsbeslutet som ett dilemma i mängden eller har frågan en specifik social karaktär? En annan del som undersöks är vilka som involveras i besluten och hur dem agerar. I huvudsak är dock syftet att undersöka ifall handlingar kan kopplas till grupperns yttre kännetecken, vilket Philips hävdar. Det förekommer också kvantitativ metodik eftersom att jag räknar hur många män/kvinnor som var för/emot avvecklingarna, på samma sätt som med bostadsort. Studien är också komparativ, något som är vanligt i samhällsvetenskap eftersom att det ofta är omöjligt att genomföra efterföljande experiment. Enheterna som undersöks får inte vara för lika eftersom att då finns det knappt något att undersöka, därutöver får dem inte vara för olika eftersom att man då riskerar att jämföra ”äpplen och päron”.¹⁷ Min bedömning var att enheterna var lämpliga, ämnesvalet är historia och eftersom att det skiljde trettio år är förändringar över tid något som kan jämföras. Båda kommunerna ligger i Sydsverige och nära varandra vilket utesluter tex kulturskillnader, därutöver hanterades båda frågorna av landstinget Kronoberg. Skribenten är medveten om vissa problem, framförallt är Ljungby en större ort vilket påverkar hur en BB-avveckling uppmärksammas. Tingsryd är också närmre Växjö samtidigt som benägenheten att protestera var lägre under vid detta tillfälle än de andra. Det riskerar att bli problematiskt eftersom att Philips menar att yttre faktorer leder till andra beslut och processer, risken är dock att olikheterna emellan dessa enheter inte beror på ledamöternas yttre attribut utan snarare på någon av de andra orsakerna.

Materialet har inhämtats via två arkiv och mikrofilmsrummet på universitetsbiblioteket. Det ena arkivet som besökts är Region Kronobergs arkiv och det materialet har kategoriserats in enligt följande:

1. Utredningar/Rapporter:
2. Protokoll:

¹⁷ P, Esaiasson. Metodpraktikan, s 399-401.

3. Juridiska dokument:

4. Protestbrev

Tre tidningar undersöks också:

Kronobergaren: En socialdemokratisk morgontidning som tillämpats på Tingsryd och det är genom arkivet på Norremark jag fått tillgång till materialet. Tre perioder granskas, mellan 2/1-8/1, 22/1-28/1 och 7/5-13/5 (år 1974). Under den andra och tjugoandra januari hade sjukvårdsstyrelsen möte angående omstruktureringen och i maj fattades det slutgiltiga beskedet vilket förklarar valen.¹⁸

Smålandsposten: En moderat morgontidning¹⁹ som använts vid båda fallen, har fått tillgång till artiklarna genom universitetsbibliotekets mikrofilmsrum. I det förstnämnda observationstillfället är de samma perioder som studeras och i Ljungby studeras 17/1-20/1, 13/2-16/2 och 22/5-25/5. I januari kom rapporten som startade igång processen,²⁰ månaden därpå fattades ett konfliktfyllt beslut och i maj kom nedläggningsbeslutet.²¹

Smålänningen: En centerpartistisk tidning vars huvudkontor ligger i Ljungby²² i kontrast till de två andra som är Växjöplacerade. Tidningen har studerats via mikrofilm och jag har behövt beställa mikrofilmen genom fjärrlån, dock har jag bara fått tag på upplagor från januari och maj. Samma datum som i SMP studeras förutom att januariperioden förlängs eftersom att jag ej fått ta del av artiklarna som skrevs i februari och därför ansåg jag att det fanns plats.

Anledningen till att tidningar studeras är för att jag utkristallisera civilsamhällets åsikter, det är relevant då teorin behandlar ”politiskt exkluderade grupper”. Dessvärre är både ”Ljungbytidningarna” borgerliga samtidigt som händelsen var tydligt partipolitisk, dock har ingen rödgrön tidning hittats. Det hade också varit lämpligt att undersöka en tidning baserad i Tingsryd eftersom att en lokal tidning sannolikt fokuserat mer på BB-frågan, men inte heller en sådan har hittats.

5. Bakgrund

¹⁸ Region Kronobergs arkiv. Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga. 1973-12-12.

¹⁹ [http://www.smp.se/omsmp/historia/smalandspostens-historia\(283436\).gm](http://www.smp.se/omsmp/historia/smalandspostens-historia(283436).gm)

²⁰ Region Kronobergs arkiv. Socialstyrelsens förläggande. 2007-01-16.

²¹ Region Kronobergs arkiv. Landstingsstyrelsens protokoll. 2007-02-12.

²² <https://www.smalanningen.se/om-oss/>

5.1 Tingsryd

Tingsryds sjukstuga har existerat sedan 1894 och 02/04-73 inkom en rapport ifrån Socialstyren, institutionen krävde att patientsäkerheten höjdes. I dokumentet ifrågasatte man ifall det är ”rimligt” för en så pass liten ort som Tingsryd att bedriva förlossningsvård, tjänstemännen ifrån Socialstyrelsen efterlyste en omstrukturering av vården men nämnde ej hur det i praktiken skulle realiserats. Som en konsekvens av rapporten tillsatte sjukvårdsstyrelsen en utredningsgrupp som skulle arbeta fram ett förslag som senare sjukvårdsstyrelsen och landstinget skulle få ta ställning till, deras arbete inleddes månaden därpå. I utredningsgruppen ingick politikerna Ingegärd Oskarsson (C, Grimslöv) och Lars S Gustavsson (S, Ljungby) samt tjänstemannen Rune Boäng. Noterbart är att utredningsgruppen inte specifikt skulle fokusera på förlossningsvården utan kollektivet skulle exempelvis också undersöka akutsjukvårdens och bukkirurgins vara eller icke vara. Under det följande halvåret träffade man representanter från Tingsryds kommun, sjukstugan, Växjö lasarett, Sjukvårdplankommitéen och Socialstyrelsens i Stockholm.²³ Vid mötena är man oftast eniga om att förlossningsvården bör läggas ner och istället koncentreras till kvinnokliniken i Växjö, enbart i mötet med kommunen och vid läsning av protokollet som författades vid mötet med Växjö Lasarettet dyker utmanande åsikter upp. Det som möjligen blev en större stridsfråga är ifall mödrar ifrån orten ska kunna erbjudas BB-relaterad eftervård där det var något jämnare emellan motståndarna kontra förespråkarna, förslaget på eftervård avfärdades också. I november 1973 var utredningsgruppen färdiga med sitt förslag men det dröjer fram till 7 maj 1974 innan det definitiva beslutet ifrån Landstinget kommer, vilket var en avveckling.²⁴

5.2 Ljungby:

Nedläggningen i Ljungby fick sitt startskott den 20 september 2004 då en nyfödd flicka, som dock mådde initialt bra vid födseln, insjuknade och sedan dog under ambulansresan till Växjö. Händelsen ledde till att Olle Wihlborg (chefsläkare) utfärdade en lex Maria-anmälan på sin egen arbetsplats och i juni 2005 kom svaret från Socialstyrelsen. En lex Maria är en anmälan som utfärdas av en vårdgivare när det sker en särskilt allvarlig vårdolycka och varje vårdmottagning har anmälningskyldighet att utfärda en sådan ifall grövre olyckor äger rum.²⁵ Socialstyrelsen menade att dödsfallet inte berodde på en enskild anställd utan på organisatoriska fel, främsta problemet var att man hade för få barnläkare och därför

²³ Region Kronobergs arkiv. Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga. 1973-12-12.

²⁴ Region Kronobergs arkiv. Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga. 1973-12-12.

²⁵ <https://www.1177.se/Kronoberg/Regler-och-rattigheter/Lex-Maria/> (hämtad: 2019-02-21).

bemannades sjukhuset med okvalificerad personal under jourtid som inte kunde omhänderta svårt sjuka barn. Därmed var det i båda fallen en rapport från Socialstyrelsen som var bidragande i starten, processen i detta fall blev dock mycket mer konfliktfylld och utdragen. I samband med lex Maria-anmälan skickade Socialstyrelsen en lista över ett antal krav som behövde uppnås för att patientsäkerheten skulle garanteras, lasarettet i sin tur presenterade åtgärder som dock inte var tillräckliga enligt myndigheten och det resulterade i en uppdaterad kravlista som lasarettet också besvarade. Den 16 januari 2007 kom Socialstyrelsens svar på sjukhusets nya åtgärder, förvisso ansåg Socialstyrelsen att landstinget Kronoberg bidragit med en hel del konstruktiva förbättringar men styrelsen menade att Ljungby BB fortsatt inte kunde hantera svårt sjuka barn.²⁶

De mest konkreta som nämndes var att sjukhuset behövde tillsvidareanställda tre nya barnläkare, en yrkeskategori som det rådde brist på i hela Europa. Utöver detta behöver också sjukhuset vidareutbilda personalen genom CEPS-utbildningar och man måste kunna garantera att en ambulansfärd till tex Växjö kan ske under säkra förhållanden. Socialstyrelsen sa dessutom att ifall kraven ej är uppfyllda så kommer BB stängas ned andra april,²⁷ tiden förlängdes dock ytterligare en månad efter att Olle Wihlborg presenterat ett kortsiktigt förslag med hyrläkare.²⁸ Frågan blev blockdelande där Alliansen ville lägga ner och Rödgröna var mer skeptiska, även om de aldrig uttryckte att det skulle vara kvar utan snarare menade att det är en socialt viktig fråga och därför måste dels fullmäktige besluta och dels alla möjligheter undersökas. En intressant notis är att, Alliansen var eniga i landstingsstyrelsen men det fanns tydliga sprickor mellan borgerliga politiker i östra och västra Kronoberg. Trots en hektisk vår där civilsamhället protesterade valde man att lägga ned BB, beslutet fick massiv kritik från främst Ljungby och Markaryd.²⁹

6. Empirisk huvudstudie

Materialet har delats upp så att arkiv- och tidningskällor presenteras var för sig, samma åtskillnad görs också så att Tingsrydsdokument och Ljungbykällor behandlas separat.

6.1.1 Arkivmaterial Tingsryd

I utredningsgruppens utredning presenteras arbetsprocessen, motiven bakom

²⁶ Region Kronobergs arkiv. Socialstyrelsens förläggande. 2007-01-16.

²⁷ Region Kronobergs arkiv. Socialstyrelsens förläggande. 2007-01-16.

²⁸ Region Kronobergs arkiv: Rapport angående förlossningsverksamheten i Ljungby. 2007-03-22.

²⁹ Region Kronobergs arkiv. Pressmeddelande. 2007-05-21.

omstruktureringen är kostnadseffektivitet och ökad säkerhet. Det första överläggningarna hölls med Tingsryds kommun där sju manliga kommunrepresentanter deltog, mötet behandlade inte bara förlossningsvård utan allmän omstruktureringen av sjukvården. Kommunen var kritisk mot centralisering och menade att vården är bra, servicen minskar och näringslivet påverkas negativt. Noterbart är att ingen ville uttalat rädda BB och överläggningens hetaste ämne var akutsjukvårdens framtid, inte förlossningsavdelningen.³⁰

Nästa överläggning hölls med lasarettet varav nio personer deltog och en var kvinna, anmärkningsvärt är att det just är hon (Ingegärd Oskarsson) som är den mest högljudda kritikern mot en BB-nedläggning. Oskarsson varnar för vårdköer och menar att man vid en nedläggning bör inrätta eftervård för BB-patienter eller göra det möjligt för mödrar att födda i Blekinge. En annan skeptiker är Stig Klingberg som arbetar på Tingsryds sjukstuga, Klingberg säger att hans patienter är oroliga över det långa avståndet till Växjö och han vill att utredningsgruppen ska ta hänsyn till detta. Resterande sju män är eniga om att BB ska läggas ned, tre öppnar förvisso upp för eftervård för BB-patienter. Tjänstemännen använder primärt ekonomiska men också patientsäkerhetsmässiga argument, man beskriver också situationen ur ett Växjöperspektiv och inte Tingsryds.³¹ Månaden därefter skedde ett möte med Sjukvårdsplankommitteen, ingen närvarolista finns men kommitteen ansåg att en förflyttning vore lämplig vilket beror på få födselar, personalrekryteringsproblem och att lokaler kan användas till annat. Man var eniga om BB men inte om akutsjukvården där ekonomi och patientsäkerhet konkurrerade med otrygghet och risker med långa avstånd vid livshotande tillstånd.³²

Efter sommaren träffade utredningsgruppen två tjänstemän från Socialstyrelsen i Stockholm, man var överens om att förlossningsvården ska läggas ner men oeniga om akutsjukvården. Anledningen bakom att BB bör läggas ner är för att är svårt att upprätthålla kompetensen med så få födselar. I utredningen har man också hänvisat till en allmän rapport från Socialstyrelsen som behandlar förlossningsvård och Socialstyrelsen uppmanar alla landsting att avveckla förlossningsavdelningar med tio vårdplatser eller färre, i södra Sverige var det förutom Tingsryd också Vimmerby som hade för få platser. Socialstyrelsen skriver i rapporten att det är svårt att upprätthålla kompetensen på små avdelningar men nämner också att undantag kan

³⁰ Region Kronobergs arkiv. Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga. 1973-12-12.

³¹ Region Kronobergs arkiv. Överläggningar med Centrallasarettet i Växjö. 1973-06-08.

³² Region Kronobergs arkiv. Överläggningar med Centrallasarettet i Växjö. 1973-06-08.

göras i Norrland där avstånden är långa, det gäller dock inte i syd. Denna rapport är därmed ett att motiven för att realisera BB-nedläggningen.³³ Utöver en behandling av överläggningarna skriver också utredningsgruppen att ingen på sjukstugan kommer bli av med jobbet i samband med omstruktureringen, nya arbetsuppgifter kan dock förekomma. De mest relevanta i utredningsgruppens förslag ur mitt syfte är:

- BB flyttas till Växjö den första november 1974.
- Succesivt bör all akutsjukvård flyttas till Växjö.
- Förändringarna ska utformas på ett sätt som beaktar Tingsryd.
- Företagsnämnden vid Tingsryds sjukstuga ska få ta ställning innan landstinget fattar beslut.³⁴

Den tredje raden är delvis irrelevant ur mitt perspektiv eftersom att satsen om BB är väldigt tydlig, andra satser har dock vagare beskrivningar och utredningsgruppen vill genom den tredje raden att förändringarna implementeras på ett bra sätt för Tingsrydsborna.³⁵ Den andra januari 1974 samlas sjukvårdsstyrelsen som ska bereda förslaget innan det når landstinget, utredningsgruppen beskriver processen och motiverar förslaget. Dock sker ingen debatt eftersom att man inväntar företagsnämndens ställningstagande.³⁶ Drygt tre veckor samlas institutionen igen, företagsnämnden har inga invändningar mot BB-förflyttningen. Förslaget debatteras senare i sjukvårdsstyrelsen varav ingen vill förhindra BB-avvecklingen, den enda relevanta talaren är Harald Persson (Växjö, S) som vill att förslaget ska förtydliga att sjukvårdsbehovet ska styra hur förslaget implementeras, han misstänker att den nuvarande formuleringen är för vag. Perssons ändringsförslag vinner kraft utan omröstning eftersom att man gör bedömningen att sjukvårdsstyrelsen är överens.³⁷ I maj hölls det avslutande mötet, sex kvinnor deltog och 33 män varav en ledamot var frånvarande. Återigen var det ingen som protesterade mot BB-avvecklingen men det fanns andra irrelevanta delar av avtalet som diskuterades, tex antalet observation- och utvecklingsplatser. I slutändan kom landstinget överens och förändringarna klubbades igenom utan omröstning.³⁸

³³ Region Kronobergs arkiv. Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga. 1973-12-12.

³⁴ Region Kronobergs arkiv. Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga. 1973-12-12.

³⁵ Region Kronobergs arkiv. Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga. 1973-12-12.

³⁶ Region Kronobergs arkiv. Sjukvårdsstyrelsens protokoll. 1974-01-02. § 15.

³⁷ Region Kronobergs arkiv. Sjukvårdsstyrelsens protokoll. 1974-01-22. § 56.

³⁸ Region Kronobergs arkiv. Landstingets protokoll. 1974-05-07. § 19.

6.1.2 Kronobergaren

(04/01–74)

Mötet från andra januari beskrivs och både Oskarsson samt Gustavsson försvarar avvecklingen, socialdemokraten pekar på osäkerheten och de ekonomiska problemen. Oskarsson håller med honom men poängterar att hon vill förankra beslutet hos lokalsamhället och undvika konflikt.³⁹

(08/01–74)

Journalisten Bertil Gustafsson skriver i en artikel att man ska undvika centralisering i den mån det går, politikerna måste ha ryggrad och vara lyhörda inför sina väljare. Anledningen till att man ska värna sjukstugan är för att den erbjuder bra vård och medborgare har rätt till nära service, han nämner dock aldrig ordet förlossningsavdelning eller BB utan skriver allmänt.⁴⁰

(23/01-74)

Sjukvårdsstyrelsens möte beskrivs, åsikter saknas.⁴¹

(24/01-74)

Både företagsnämnden och Tingsryds kommunstyrelse accepterar att BB läggs ner skriver Kronobergaren, båda aktörerna förstår att omständigheterna gör det svårt att bedriva förlossningsvård i kommunen. Gustavsson säger enligt samma artikel att beskedet är glädjande och att man alltid velat föra konstruktiva samtal med närsamhället.⁴²

(07/05-74)

Bertil Gustavsson skriver att beslutet som landstinget kommer fatta denna dag kommer få en stor påverkan på Tingsryd, han förvånas över det magra motståndet. Han förstår att kommunstyrelsen är förtjusta i satsningen på långtidsvård men anser att man agerat ologiskt gällande akutsjukvården, alla partier står bakom att den på sikt läggs ned. Journalisten nämner inte BB i sin text.⁴³

³⁹ Kronobergaren. 1974-01-04 s 4.

⁴⁰ Kronobergaren. 1974-01-04 s 15.

⁴¹ Kronobergaren. 1974-01-23 s 4.

⁴² Kronobergaren. 1974-01-24 s 19.

⁴³ Kronobergaren. 1974-05-07 s 8

(08/05-74)

Landstingets möte beskrivs och utredningsgruppens Lars Gustavsson (S) säger att han är nöjd med förslaget, han beskriver inte varför.⁴⁴

(10-05-74)

Rune Andersson (C) som sitter i landstinget och är från Urshult i Tingsryds kommun kommenterar omstruktureringen av sjukstugan, han förstår att mycket var nödvändigt men uttrycker viss oro inför framtiden. Han säger att beslutet på sikt kan leda till människor inte vill bo i Tingsryd, noterbart är att Andersson var tystlåten i Landstinget.⁴⁵

6.1.3 Smålandsposten (Tingsryd)

(04-01-74)

Artikeln är beskrivande, Lars Gustavsson säger att BB med största sannolikhet kommer läggas ned pga. otillräcklig patientsäkerhet.⁴⁶

(24-01-74)

Denna dag har Smålandsposten publicerat dagordningen för vad som ska tas upp i Tingsryds kommunfullmäktige, BB-avvecklingen är inte på den listan.⁴⁷

I en artikel uppmanar Växjö's överläkare Sven Hedlund politikerna att ej centralisera för mycket vård, Hedlund är nämligen orolig för långa vårdköer vilket leder till sämre arbetsförhållanden.⁴⁸

(08-05-74)

En torr beskrivning av vad landstinget kom fram till presenteras i Smålandsposten, inga åsikter nämns.⁴⁹

⁴⁴ Kronobergaren. 1974-05-08 s 8.

⁴⁵ Kronobergaren. 1974-05-10 s 22.

⁴⁶ Smålandsposten. 1974-01-04 s 15.

⁴⁷ Smålandsposten. 1974-01-24 s 5.

⁴⁸ Smålandsposten. 1974-01-24 s 13.

⁴⁹ Smålandsposten. 1974-05-08 s 9.

6.2.1 Arkivmaterial angående Ljungby

Eftersom att arkivmaterialet som behandlar nedläggningen i Ljungby är så omfattande har det kategoriserats, på så vis blir det enklare att följa texten.

6.2.1.1 Rapporter samt relaterade svar.

Socialstyrelsens rapport som offentliggjordes 16/01-2007 och påbörjade nedläggningen signerades Mette Marklund, hon beskriver flera patientsäkerhetsmässiga brister. Marklund skriver att Socialstyrelsen kommer stänga ned BB i Ljungby om inte problemen åtgärdas, därmed är det just patientsäkerhet som är problemet enligt henne.⁵⁰ Noterbart är att Marklund skriver att BB riskerar att stängas om inte problemen är lösta den andra april, tidsgränsen försökte landstingsdirektören Sture Andersson förlänga. I svarsbrevet till Socialstyrelsen skriver dock enbart Andersson att tidsramarna är för korta som motiv, han nämner inte att detta är särskilt social viktig fråga som måste hanteras på ett annat sätt.⁵¹

Chefläkaren Olle Wihlborg skickar den 22 mars en rapport till Socialstyrelsen, han presenterar kortsiktiga åtgärder och begär att tidsfristen ska förlängas till sommaren. Bland de konkreta åtgärderna nämner Wihlborg hyrläkare, CEPS-kurser och att man förbättrat ambulanstransporterna. Läkaren lyckas också förlänga den bortre tidsgränsen, dock använde han samma argument som Anderson vilket var att tiden var för kort. En möjlig förklaring bakom utfallet är att Socialstyrelsen ansåg att Wihlborgs tillfälliga åtgärder var tillräckliga för att garantera säkerheten fram till sommaren. Kanske hade också parterna talat med varandra mer över telefon och då hade kanske andra uppgifter kommit fram?⁵²

6.2.1.2 Protokoll

Följande satt i landstingsstyrelsen under den aktuella perioden.⁵³

Paul Johansson (C)	Linneryd
Anna Fransson (S)	Växjö
Roland Johansson (S)	Älmhult
Rolf Sällryd (KD)	Ingelstad

⁵⁰ Region Kronobergs arkiv. Socialstyrelsens förläggande. 2007-01-16.

⁵¹ Region Kronobergs arkiv. Överklagan angående Socialstyrelsens förläggande. 2007-01-29.

⁵² Region Kronobergs arkiv. Rapport angående förlossningsverksamheten i Ljungby. 2007-03-22.

⁵³ Region Kronobergs arkiv. Landstingsstyrelsens protokoll. 2007-02-12. § 11.

Mayken Nilsson (S)	Älmhult
Yngve Filipsson (FP)	Växjö
Göran Gisselsson (M)	Markaryd
Ros-Marie Jönsson Neckö (S)	Markaryd
Ingemar Swalander (M)	Växjö
Stefan Fredriksson (S)	Ljungby
Sonja Emilsson (M)	Älmhult
Kjell Gustafsson (C)	Växjö
Anders Nyberg (S)	Norrhult
Lennart Värmbj (V)	Växjö
Suzanne Frank (M)	Växjö

Anledningen bakom att Sture Andersson inte står med är för att han är landstingsdirektör, dvs en tjänsteman. Trots detta är Andersson med vid mötena men han saknar rösträtt, som tjänsteman ansvarar han primärt för driften. Den 12 februari röstades ett konfliktfyllt förslag fram, de relevanta punkterna är följande:

- Landstingsstyrelsen har rätten att lägga ner BB, inte landstingsfullmäktige.
 - Ifall BB i Ljungby läggs ner ska länets mödrar ha möjligheten att födda på närliggande BB i annat län.
 - Under processens gång ska alla länets föderskor garanteras en trygg och säker förlossning.⁵⁴
- I omröstningen blev det 8-7 där Alliansen röstade för och de röda ledamöterna nej, den kontroversiella punkten är den första. Enligt lagstiftningen ska de folkvalda fullmäktiga alltid besluta i ärenden som är av större principiell vikt och enligt Alliansen var detta ärende en vanlig driftsfråga.⁵⁵

Den 26 februari ställdes en interpellation där Fransson (S) frågar Frank (M), misstron emellan parterna är tydlig. Följande frågor ställs:

1. Hur kunde alliansmajoriteten redan vid 12.00 den 16/1 nämna att BB troligen kommer stänga när Socialstyrelsens rapport kom tre timmar därpå?
2. Var uttalandet förhastat?
3. Hur har rekryteringsprocessen av barnläkare gått?

⁵⁴ Region Kronobergs arkiv. Landstingsstyrelsens protokoll. 2007-02-12. § 13.

⁵⁵ Region Kronobergs arkiv. Landstingsstyrelsens protokoll. 2007-02-12. § 13.

4. Har ni gjort allt ni kan för att rädda BB?
5. Har ärendets behandlats korrekt?
6. Är det särskilt lämpligt att styrelsen beslutar och inte fullmäktige?

Franks svar följer en rad tråd där hon betonar att det föregående socialdemokratiska styret är främsta orsaken bakom de dåliga förutsättningarna samtidigt som Socialstyrelsens tålmod har spruckit. Hon säger också att man på sikt har yttersta ansvaret för länets patienter å ena sidan samtidigt som man ska göra allt man kan för att kompensera för mödrarna. Hon nämner också att man försökt involvera Ljungby kommun i processen.⁵⁶

Den 10 april hade landstingsstyrelsen möte och vid detta tillfälle har dels samtliga överklagandet avslagits (se: Juridiska dokument) samtidigt som Wihlborg förlängt tiden. Med röstningssiffrorna 8-7 kom man överens om att BB skulle automatiskt stängas den 21 maj ifall tre barnläkare inte blivit tillsvidareanställda, alla ledamöter röstade enligt partifärg. Den röda oppositionen ville istället att landstingsstyrelsen skulle återsamlas ifall tre läkare inte var anställda. Resultatet innebar att BB stängdes vid det nämnda datumet och detta meddelades i ett pressmeddelande.⁵⁷

6.2.1.3 Juridiska dokument

I februari avlog Per Manhem (länsrätten) Anderssons överklagan där han krävde mer tid, motivet var att det riskerade att äventyra patientsäkerheten. Sture Andersson skickade alltså två brev där han önskade mer tid, ett till Socialstyrelsen och ett till länsrätten.⁵⁸

Beslutet från den 12/2 ledde till att tre rödgröna politiker och en privatperson skickade brev till länsrätten och yrkade inhibition, dessa var Värmbys (V)⁵⁹, Fransson (S)⁶⁰, Michael Öberg (MP, Älmhult)⁶¹ och Laganbons Kristian Gunnarsson⁶². Deras argument var följande:

- I juni 2006 upptog landstingsfullmäktige en uppdragsbudget där man förtydligade att BB:s

⁵⁶ Region Kronobergs arkiv. Landstingsfullmäktige protokoll. 2007-02-26. § 27.

⁵⁷ Region Kronobergs arkiv. Landstingsstyrelsens protokoll. 2007-04-10. § 15.

⁵⁸ Region Kronobergs arkiv. Angående överklagande av Socialstyrelsens beslut 2007-01-16. 2007-02-02.

⁵⁹ Region Kronobergs arkiv. Överklagande av beslut taget av landstingsstyrelsen i Kronoberg 2007-02-12. 2007-02-21.

⁶⁰ Region Kronobergs arkiv. Överklagande av beslut taget av landstingsstyrelsen i Kronoberg 2007-02-12. 2007-02-22.

⁶¹ Region Kronobergs arkiv. Överklagande av beslut taget av landstingsstyrelsen i Kronoberg 2007-02-12. 2007-02-22.

⁶² Region Kronobergs arkiv. Överklagande av beslut taget av landstingsstyrelsen i Kronoberg 2007-02-12. 2007-02-26.

framtid skulle säkras, tio miljoner satsades. I november kunde alliansen ändrat beslutet men gjorde det ej, styrelsen kan ej behandla fullmäktige på detta sätt.

- En principiellt, socialt och emotionellt viktig fråga som berör många medborgare vilket protestvågen är ett tecken på. Det är demokratiskt bekymmersamt ifall de inte är de folkvalda som får fatta dessa beslut.

- Ett motargument från oppositionens sida var att ”inget beslut om nedläggning har fattats” men kvartetteten menade att i praktiken har det de eftersom en realiserad nedläggning förenklas rejält.⁶³

Andersson, Frank och Johansson avvisar överklagandet med följande argument:

- Inget överklagbart beslut har fattats.

- Enligt lagen har styrelsen ansvaret för all löpande förvaltning och i Kronobergs län har man sedan 2003 infört en praxis som innebär att styrelsen har rätt att besluta om större strukturförändringar.

- Ärendet är inte av större principiell vikt, de finns ungefär 5300 anställda i landstinget och drygt 3,5 miljarder omsätts. Enbart 25 medarbetare berörs i Ljungby, den verksamheten omsätter därutöver drygt 10–15 miljoner.

- Uppdragsbudgeten är en ledstjärna, i och med socialstyrelsen rapport hade det behövts mer pengar för att rädda BB.⁶⁴

Bengt Lindblad på länsrätten hade den dömande makten och han valde att gå på den senare linjen, han är relativt otydlig med varför men han skriver att den utarbetade praxisen är förenlig med hur landstingsmajoriteten hanterat ärendet.⁶⁵

6.2.1.4 Protestbrev

Fyra stycken näringslivsaktörer skickade protestbrev till landstingsstyrelsen, dessa var:

- Företagarna: En intresseorganisation, Torgny Jansheden är ordförande och ungefär 25 vd:ar från både Ljungby och Markaryd har skrivit under brevet.⁶⁶

- LSG: En liknande samarbetsorganisation, ungefär tjugo chefer har skrivit under.⁶⁷

⁶³ Region Kronobergs arkiv. Överklagande av beslut taget av landstingsstyrelsen i Kronoberg 2007-02-12. 2007-02-22.

⁶⁴ Region Kronobergs arkiv. Angående överklagande av beslut taget av landstingsstyrelsen i Kronoberg, 2007-02-12. 2007-03-06.

⁶⁵ Region Kronobergs arkiv. Dom ifrån Länsrätten i Stockholms län. 2007-03-29.

⁶⁶ Region Kronobergs arkiv. Lägg inte ner BB. 2007-03-17.

⁶⁷ Region Kronobergs arkiv. Försämra det inte för företagen!. 2007-03-21.

- Företag i Ljungby: Det tredje brevet var ett protestbrev som hade skrivits under av tolv stycken företag i Ljungby, kollektivet har inget gemensamt namn.⁶⁸
- Gerteric Lindqvist: Chef över NIBE industrier i Markaryd, han har ensamt skrivit under sitt protestbrev⁶⁹.

I princip alla som skrivit under är män och argumentationen är likartat, man uttrycker oro för att det kommer bli svårt att locka arbetskraft eftersom att servicen försvinner. Detta är alltså huvudargumentet men det nämns också att landstingets ekonomi kommer försämrats, invånarna får mindre service och regionens allmänna utvecklingsmöjligheter försämrats. Det kan också noteras att det även nämns att man är övertygade om att det går att lösa, bara man tänker kreativt. Intressant utifrån teorins perspektiv är också att de mansdominerade aktörerna inte nämner ordet kvinna en enda gång. Därutöver har Andersson svarat på breven, han säger att han förstår oron och att han ska göra allt i sin makt för att rädda BB. Han nämner också att han lovar att kompensera för näringslivet vid en eventuell nedläggning, exakt vad denna kompensation innebär nämns aldrig.⁷⁰

Ett femte protestbrev är skrivet av kommunstyrelsens nio partier i Ljungby, samtliga partiordförande har signerat brevet men det är tyvärr inte läsbart och därmed kan jag inte se om det är en kvinna eller man. Man skriver i brevet att BB är bra för Ljungby och att man är övertygade om att det går att rädda, bara man försöker. Som argument nämns näringslivets intressen men också medborgarnas service, återigen betonas inte specifikt mödrars situation. Man uttrycker också kritik mot landstinget som man menar inte involverat kommunen i denna frågan utan försökt fatta beslutet över deras huvud.⁷¹

6.2.2 Smålandsposten (Ljungby)

(17/01–2007)

Dagens upplaga inleds med att Frank kommenterar Socialstyrelsens rapport, moderaten menar att BB troligen kommer avvecklas eftersom att det är osäkert att föda där. Förvisso är det inte

⁶⁸ Region Kronobergs arkiv. Ljungby BB är en tillväxtfaktor. 2007-03-15.

⁶⁹ Region Kronobergs arkiv. Beträffande i Ljungby BB. 2007-03-19.

⁷⁰ Region Kronobergs arkiv. Ert brev till Landstinget angående BB. 2007-03-25.

⁷¹ Region Kronobergs arkiv. Till Landstingsstyrelsen i Kronobergs Län. 2007-03-16

helt omöjligt att BB blir kvar men chanserna är små eftersom att det råder brist på barnläkare. I nästa artikel har sjuksköterskan Birgitta Samekvist och klinikchefen Niklas Nygaard yttrat sig, Samekvist är skeptisk mot Frank och hon säger att säkerheten enligt hennes uppfattning håller tillräckligt hög nivå. Nygaard menar att man från landstingets sida enbart tänker på pengar och alltid har velat stänga BB och nu ser man möjligheten. Därutöver menar han att det inte finns bevis för att större sjukhus är säkrare, det är snarare riskabelt med längre avstånd samtidigt som köerna kommer öka i Växjö.⁷²

SMP har också publicerat ”Synpunkter från läsarna”:

- ”Väljare”: Så var det med de vallöftet
- ”Invånare i Ljungby”: En nedläggning kommer drabba mammor och leda till otrygga förlossningar.
- ”Anonym”: Landstinget bryr sig inte om BB alls.
- ”David Magnusson”: Patientsäkerheten måste prioriterats, det finns mer resurser i Växjö.
- ”Sjuksköterska”: Kvalitet före kvantitet.
- ”Adam och Carina”: Vill man så kan man.
- ”Markarydsbo”: Besviken på C och M som ljög i valrörelsen.⁷³

(18/01-2007)

Ljungbys kommunalråd Clas-Göran Carlsson (S) menar att landstinget aldrig brytt sig om BB och han lovar att det ska ske en mobilisering i västkommunerna för att visa landstingspolitikerna att en potentiell nedläggning inte tolereras. Motsvarigheten i Markaryd, Bengt Gudmundsson (KD), ställer sig bakom partirivalen och han är villig att samarbeta med Carlsson för att förhindra en nedläggning. Dessvärre nämns inga konkreta argument utan det står bara att duon vill ha kvar BB.⁷⁴

Också Rolf Andersson (FP) från Ljungby yttrar sig i SMP, han lovar att trycka på röd knapp ifall frågan hamnar i fullmäktige. Enligt honom har inte Frank förankrat beslutet i Alliansen vilket hon påstår och han säger också att beslutet är av särskild social karaktär vilket gör att den måste beslutas av de folkvalda. Också Anna Fransson (S) kommenterar frågan och hon upprepar i princip det som Andersson sagt om att fullmäktige och inte styrelsen ska ha makt i

⁷² Smålandsposten. 2007-01-17 s 4-5.

⁷³ Smålandsposten. 2007-01-17 s 6.

⁷⁴ Smålandsposten. 2007-01-18 s 7-8.

frågan.⁷⁵

SMP har också intervjuat några landstingsstyrelseledamöter och frågat ifall dem anser att BB bör läggas ner. Det finns fyra åsiktslinjer, Gisselsson (M), Swalander (M), Filipsson (FP) och Sällryd (KD) anser att BB ska läggas ner eftersom att säkerheten inte kan garanteras. Nilsson (S), Värmbys (V) och Johansson (S) säger att man måste undersöka alla möjligheter innan man avvecklar BB, trion anser att landstinget ännu inte gjort det. Fredriksson (S) är den enda som uttryckligen säger att han vill ha kvar det samtidigt som Emilsson (M) svarar ”vet inte”.⁷⁶

(19/01–2007)

Dagen efter återfinns enbart två texter om händelsen, Sveriges barnläkarförenings ordförande Göran Wennergren säger att han stödjer en eventuell nedläggning. Anledningen är dels att säkerheten är A och O i sjukvård, dels kan barnläkares yrkesprofession urholkas ifall annan vårdpersonal sköter deras arbetssysslor.⁷⁷ I artikel två står det att Centerpartiet i Ljungby vill ha kvar BB, inga konkreta argument nämns dock.⁷⁸

(20/01-2007)

Privatpersonen Benny Lindelöv har skrivit på debattsidan, han bor i Ljungby varav hans fru födde för ungefär tio månader sedan och det hela gick galant samtidigt som säkerheten var på topp. Förutom dessa argument menar han att en nedläggning är skadlig eftersom att det är riskabelt med längre avstånd ifall det sker oväntade hälsoförändringar under en förlossningsprocess. Han skriver också att han inte tror att landstinget ville rädda BB, ett bevis på detta är att ingen föreslagit idén att man skulle kunna rotera personal mellan Växjö-Ljungby.⁷⁹

(13/02-2007)

Marie Liljedahl (IF Metall) skriver att en eventuell nedläggning kommer att påverka landstingets ekonomi negativt eftersom att det kommer bli svårare för företagen att locka arbetskraft. Hon uttrycker också kritik mot landstinget som hon menar inte ens försöker rädda

⁷⁵ Smålandsposten. 2007-01-18 s 9.

⁷⁶ Smålandsposten. 2007-01-18 s 10-11.

⁷⁷ Smålandsposten. 2007-01-19 s 9.

⁷⁸ Smålandsposten. 2007-01-19 s 17.

⁷⁹ Smålandsposten. 2007-01-20 s 12.

BB. ⁸⁰

Dessutom beskrivs gårdagens möte med landstingsstyrelsen, fyra politiker kommenterar beslutet:

- Roland Johansson (S): Ansåg att beslutet var olyckligt och att Alliansen försöker kringgå demokratins spelregler.
- Göran Gisselsson (M): Vi har inget annat val efter hur Socialdemokraterna hanterat frågan tidigare.
- Anna Fransson (S): Beslutet bryter mot lagen och mitt parti kommer överklaga.
- Clas-Göran Carlsson (S): Våldigt besviken över förslaget och han menar att det är fegt av Frank som genom att kringgå fullmäktige försöker undvika den debatt som följt.⁸¹

(14/02-2007)

Skrevs inget denna dag.

(15/02-2007)

Den femtonde återfinns enbart en kortare text av Michael Öberg, miljöpartist från Älmhult. Precis som andra kritiker ifrågasätter han ifall verkligen den styrande alliansen är villiga att anstränga sig extra hårt för att rädda BB, Öberg tror inte det. Anledningen till att han vill ha kvar BB är dels för att västra Kronoberg ska växa samtidigt som BB innebär både service och trygghet för invånarna.⁸²

(16/02-2007)

Skrevs inget denna dag

(22/05-2007)

Detta är datumet efter pressmeddelandet och SMP har sökt Frank, Johansson och Fransson för en kommentar. Frank säger att denna utveckling var väntad och att anledningen bakom nedläggningen beror på patientsäkerhet, hon nämner inget om ekonomi trots att oppositionen hävdar att det istället handlar om det. Även Andersson är inne på samma linje, han säger vidare att frågan tagit rejält på krafterna och att det ska bli skönt att kunna lägga ärendet

⁸⁰ Smålandsposten. 2007-02-13 s 4.

⁸¹ Smålandsposten. 2007-02-13 s 5-7.

⁸² Smålandsposten. 2007-02-15 s 11.

bakom sig och fokusera på andra *viktigare* frågor.⁸³

Intressant är också att Fransson som varit en av de mest högljudda kritikerna accepterar beslutet, det beror på att säkerheten inte är möjlig att lösa.⁸⁴ Vidare var tanken att den 23/5, 24/5 och 25/5 skulle undersökas men det finns tyvärr inget om händelsen. Å ena sidan är det tråkigt ur empirisynvinkel men samtidigt intressant att den Växjödominerade tidningen inte väljer att skriva om BB nedläggningen i kontrast till Smålänningen (se längre ner) som är baserad i Ljungby.

6.2.3 Smålänningen

(17/01-2007)

Det återfinns en del upprepningar i de båda tidningarna, exempelvis har Suzanne Frank kommenterat Socialstyrelsens rapport och hon säger i princip desamma i Smålänningen som hon sa i SMP den 17 januari, för att undvika upprepningar väljer jag därför att ignorera dessa. En annan likhet med SMP är att Rolf Andersson (FP) yttrar sig denna dag, han motiverar dock sitt kritiska ställningstagande i Smålänningen och säger att ”En eventuell BB-nedläggning drabbar mammor i Ljungby, Älmhult och Markaryd. Som en konsekvens av detta faktum kan jag inte acceptera ett sådant förslag”. Växjötidningen nämnde enbart att folkpartisten tänkte rösta nej men motivet saknades, intressant är också att Andersson är en av ytterst få som specifikt betonar att detta är en fråga som berör kvinnor särskilt.⁸⁵

Kommunalrådet Carlsson, klinikchefen Nygaard och sjuksköterskan Samekvist är inte heller specifika för denna tidning men det är Joakim Pohlman (S) som är en politiker från Markaryd. Han riktar stark kritik mot Annelie Davidsson (C) som i valet lovade att BB skulle vara kvar och enligt honom har hon och hennes allianskollegor ett ansvar inför väljarna. Pohlman säger också att han ha kvar BB eftersom att det kommer påverka Markaryds utvecklingsmöjligheter negativt vid en nedläggning, färre kommer nämligen vilja flytta ditt.⁸⁶

⁸³ Smålandsposten. 2007-05-22 s 5.

⁸⁴ Smålandsposten. 2007-05-22 s 6.

⁸⁵ Smålänningen. 2007-01-17 s 6-7.

⁸⁶ Smålänningen. 2007-01-17 s 10.

(18/01-2007)

Smålänningen beskriver sprickan som skapats mellan borgerliga politiker i länet samtidigt som Markaryds- och Ljungbypolitiker enats i protest. Kommunalrådet Bengt Gudmundsson (KD) säger att han vill ha kvar BB eftersom att det behövs för att ge service till medborgarna och för att Markaryd ska kunna förbättras. En delvis annan åsikt har Göran Gisselsson, moderat från samma kommun som sitter i landstingsstyrelsen. Gisselsson å ena sidan skulle kunna tänka att BB är kvar men inte nuvarande omständigheter när tre barnläkare saknas, enligt honom är patienternas säkerhet kärnan i sjukvården och det vore oansvarigt att inte stänga BB ifall situationen kvarstår. Gisselsson är väldigt tydlig med att beslutet skär i hjärtat och att en BB-nedläggning vore väldigt olycklig för hans hemkommun⁸⁷.

Annelie Davidsson (C, Hinneryd) och Bruno Edgarsson (C, Bolmsö) kritiserar båda Paul Johansson, enligt duon har Johansson inte frågat dem vad om de tycker i BB-frågan. Duon vill ha kvar BB men ger tyvärr inga konkreta argument, Davidsson presenterar dock en åtgärd på barnläkarproblemet. Hon säger att det i Växjö finns 16 barnläkare och 2 i Ljungby, enligt henne är det möjligt att rotera personalen och hon är bekymrad över att ingen tagit upp detta som en lösning.⁸⁸

Också Roland Johansson (S) får komma till tals och han säger att han inte litar på att alliansen vill rädda BB, trots att detta sagts. Enligt honom har man alltid strävat efter en nedläggning och nu ser man chansen i och med Socialstyrelsens rapport. Även Johansson säger att han vill ha kvar BB men presenterar inte heller han något argument. BB-situationen kommenterades också av Vårdförbundet men dem diskuterar enbart hur dem ska värna sina medlemmar vid en eventuell nedläggning, inte avvecklingen i sig.⁸⁹ Rolf Sällryd (KD) säger i en annan artikel att det är en ytterst komplicerad fråga men att det är viktigt att inte äventyra säkerheten och att Socialstyrelsen, inte politikerna, är experter på området. Han säger också att hyrläkare kan fungera kortsiktigt men att problemet är just att det är en kortsiktig lösning och det krävs långsiktiga lösningar när det handlar om säkerhet.⁹⁰

I nästa artikel presenteras ekonomiska beräkningar, det står att år 2006 kostade förlossningar i

⁸⁷ Smålänningen. 2007-01-18 s 5-6.

⁸⁸ Smålänningen. 2007-01-18 s 7.

⁸⁹ Smålänningen. 2007-01-18 s 10.

⁹⁰ Smålänningen. 2007-01-18 s 11

andra län mer än 800 000 kronor för landstinget Kronoberg och kostnaden kommer sannolikt öka ifall BB läggs ner då Värnamo och Halmstad är mer attraktivt än Växjö för flera invånare i västra Kronoberg. Den sista som yttrar sig denna dag är moderaten Ann-Charlotte Wiesel ifrån Markaryd som är kommunstyrelsens vice ordförande. Hon säger att hon är villig att tillsammans med Gudmundsson och Carlsson manifesteras och anledningen är att invånare kommer få sämre tillgång till service och att det blir svårare för företagen att rekrytera arbetskraft. Hon säger att hon har stor respekt för Franks ståndpunkt men att dem två har olika perspektiv efter att dem bor på olika ställen.⁹¹

(19/01-2007)

Dagen därpå har Elizabeth Peltola (C) som är kommunalråd i Älmhult intervjuats och hon säger att en eventuell BB-nedläggning är sorgligt, som centerpartist förespråkar hon alltid att mindre orter ska ha service. Därutöver säger hon att man från Landstingets sida inte försökt involvera Älmhult vilket hon tycker är väldigt dåligt. Intressant är dock att hon inte besvarar ifall hon är villig att protestera med Gudmundsson och Carlsson, anledningen enligt henne är att hon först vill få en helhetsbild och se ifall det i praktiken är möjligt att upprätthålla patientsäkerheten vilket är en garant för att BB ska räddas. Därefter säger hon också att Älmhultsborna är mer splittrade i frågan än var man är Ljungby och Markaryd, enligt Peltola beror det på att flera i Älmhult har betydligt närmre till Växjö än Ljungby och därför inte påverkas av beslutet. Intressant är att hon också öppet säger att hon vill undvika en konflikt med partikamraten Johansson.⁹²

(22/01-2007)

Efter helgen har Conny Simonsson berättat om det protester som ska hållas, Simonson sitter i LO-fackens styrelse och nämner tex att socialdemokraten Carlsson ska hålla tal. Enligt honom är det väldigt positivt att civilsamhället reagerar och han riktar en känga mot politikerna som försöker gömma sig bakom en rapport. I samma artikel nämns också Herlof Nilsson som skapat en protestlista som sprids på internet, Nilsson arbetar på Electrolux och berättar att han kom på idén under fikarasten. Både herrarna är således negativt inställda till nedläggningen men ingen förklaring nämns.⁹³

⁹¹ Smålänningen. 2007-01-18 s 13-14.

⁹² Smålänningen. 2007-01-19 s 14

⁹³ Smålänningen. 2007-01-22 s 4.

Också Rolf Andersson (FP) har skrivit en debattartikel och han menar dels att han är tveksam kring om Växjöstyret är villiga att anstränga sig för att rädda BB, som ett negativt tecken nämner han uttalandet om att "BB lär läggas ner" klockan 12 samtidigt som rapporten kom tre timmar senare. Han är också väldigt bekymrad över att beslutet inte förankrades hos honom och han menar att argumentet om patientsäkerhet inte håller. Han presenterar en doktorsavhandling från Karl-Holger Sjöberg från 1998 där slutsatsen är att barnadödligheten är mindre på små sjukhus än större regionsjukhus. Han varnar också för en dominoeffekt, ifall BB försvinner kommer sjukhuset fortsätta att avvecklas. Förlossningsvård kräver att det är möjligt att operera dygnet runt och när BB försvinner minskar personalbehovet och då ökar risken för att andra avdelningar stänger. Han nämner också situationen i Skåne där Helsingborg och Ängelholm har ett organiserat samarbete där det sker rotation mellan personal, varför har ingen nämnt detta? Kan det vara för att man egentligen vill stänga ned BB? Därefter säger han också att beslutet kommer leda till livsfarliga födselar i bilen utanför Alvesta, anser Frank att detta är säkert? Han riktar också en känga mot Sällryd (KD) som kritiserat honom för att han ser ett läge att samla politiska poäng samtidigt som han vet att det egentligen inte går att rädda kvar BB, enligt liberalen handlar inte politik om röster utan att strida för saker man tror på.⁹⁴

En annan politiker som skrivit är Edgarsson (C) som varken nämner vad han vill eller varför, det är dock givet att han vill ha kvar det mellan raderna. Hans tes är dock att Växjöpolitikerna inte vill ha kvar BB och för en liknande argumentation som folkpartisten där det finns konkreta lösningar såsom rotation som ingen nämnt.⁹⁵ Därefter finns det en insändare publicerad av "Sofia, en arg mamma" som fött två barn i Ljungby. Hennes argument för att rädda BB är att man på mindre sjukhus känner sig "unik" i jämförelse med på storsjukhus och därför mer trygg. Hon skriver också att det kan ske oväntade saker under en graviditet och minuter kan spela roll, därför är avståndet till Växjö oroande. Sofia skriver också att hon ogillar att landstinget inte försökt involvera Ljungbyborna i frågan⁹⁶.

Också Ulf Bergner har skrivit, förutom namn nämns det inte vem han men Bergner bor i Ljungby. Texten är fylld med politikerförakt och hans enda argument mot en nedläggning är en eventuell dominoeffekt vilket Andersson talade om, Bergner hänvisar till Oskarshamn där

⁹⁴ Småläningen. 2007-01-22 s 7

⁹⁵ Småläningen. 2007-01-22 s 9

⁹⁶ Småläningen. 2007-01-22 s 13.

förlossningen blev nedlagt 1984 och där avvecklingen sedan fortsatt.⁹⁷

Privatpersonen Jessica Lyckvall från Ljungby uppmanar alla mödrar att födda utanför Kronoberg ifall BB läggs ner, på så sätt kan kommunen markera. Förutom en massa politikerantagonism där hon beskriver politiker som giriga karriärister nämner hon också att det långa avståndet till Växjö kommer leda till osäkra födslar, något hon uttrycker personligen oro för.⁹⁸

Sista artikeln för dagen är signerad Claus Jörgensen som är överläkare, Jörgensen har undersökt födslar de senaste åren och enligt honom hade åtta barn dött ifall BB i Ljungby ej existerat eftersom att det tagit för lång tid att åka till Växjö. Ett annat argument mot nedläggning är att det kommer kosta en massa i och med att mammor kommer födda i andra landsting. Blekinge nämns som exempel där Karlshamns BB avvecklades under 90-talet och i snitt betalar Blekinge sex miljoner kronor för födslar i närliggande län. Även han varnar för en dominoeffekt.⁹⁹

(23/01-2007)

Förutom en artikel från Sveriges Barnläkarförening där samma argument nämns som i SMP har Paul Johansson yttrat sig denna dag. Centerpartisten lovar att även ifall BB försvinner kommer inte annan vård att försvinna, specifikt akutavdelningen kommer att värnas eftersom att Ljungby ligger vid E4.¹⁰⁰ Förutom detta har också en insändare signerats ”Stina” som skriver att hon tyvärr inte tror att BB kommer överleva och anledningen är att politiker enbart har pengar som intresse.¹⁰¹

(24/01-2007)

Den 24 januari har en annan insändare skrivits med någon som har signerat sig själv som ”företagare”, personen skriver att en eventuell nedläggning kommer slå hårt mot näringslivet eftersom att kommer bli svårare att rekrytera personal.¹⁰²

⁹⁷ Smålänningen. 2007-01-22 s 14.

⁹⁸ Smålänningen. 2007-01-22 s 17.

⁹⁹ Smålänningen. 2007-01-22 s 19.

¹⁰⁰ Smålänningen. 2007-01-23 s 8.

¹⁰¹ Smålänningen. 2007-01-23 s 13.

¹⁰² Smålänningen. 2007-01-24 s 13.

(22/05-2007)

Detta var dagen efter att pressmeddelandet publicerats och Paul Andersson menar att han egentligen inte vill detta men att alternativen saknas, säkerhet är viktigast. Han säger också att de ökande kostnader i och med födselar utanför landstinget är ”tråkigt” men att valmöjligheterna helt enkelt inte finns.¹⁰³

Senare har också Rolf Sällryd (KD) skrivit en artikel där beslutet hyllas och anledningen är att patientsäkerhet fått vara ledstjärna, de måste den vara för hälso- och sjukvård. Sällryd skriver att politiker har det yttersta ansvaret för sina medborgare och att man genom tuffa beslut likt detta kan spara både kapital och mänskligt lidande. I en annan artikel beskriver den besvikna sjuksköterska Monika Johansson händelsen, hon är bitter och menar att situationen hade gått att lösa eftersom att hon känner många som hon vet vill jobba i Ljungby.¹⁰⁴

Sedan kommer två intressanta texter som är placerade bredvid varandra, i ena nämner Sture Andersson att man haft svårt att rekrytera barnläkare och att enbart två kandidater haft adekvat kompetens. I nästa beskriver Nygaard att det kom in en ansökan förra veckan från Lettland men att ingen i landstinget brydde sig, han menar att detta är en röd tråd i processen där Landstinget aldrig varit engagerade. Han befarar att landstingets agerande kommer leda till avfolkning, mindre service och minskad framtidstro för kommunens invånare.¹⁰⁵

Jessica Lyckvall är inne på samma spår, hennes pappa Rune Andersson har genom sina kontakter i Polen fått kontakt med en barnläkare samtidigt som hon känner till en som arbetar i Lund men som vill flytta därifrån. Lyckvall ringde landstinget och berättade detta men ingen reagerade.¹⁰⁶ Smälänningen har också besökt mödravården i Markaryd där dem träffat Anette Gren som är anställd och hon ogillar beslutet eftersom att det kommer leda till höga kostnader, av de hon pratat med vill ingen föda i Växjö. De som bor i Traryd eller Strömsnäsbruk väljer Värnamo i och med E4 samtidigt som andra i Markaryd primärt föder i Halmstad. I artikeln uttalar sig också de blivande mammorna Camilla Nilsson och Marylen Andersson varav båda ogillar beslutet, Nilsson säger att det skapar en stor otrygghet om man ska födda längre bort och Andersson nämner att personalen i Ljungby var så trevlig senast

¹⁰³ Smälänningen. 2007-05-22 s 4.

¹⁰⁴ Smälänningen. 2007-05-22 s 5.

¹⁰⁵ Smälänningen. 2007-05-22 s 7.

¹⁰⁶ Smälänningen. 2007-05-22 s 8.

hon födde där.¹⁰⁷

Den sista som yttrat sig denna dag är Göran Gisselsson från Markaryd som inte kommenterar nedläggningen i sig, moderaten säger dock att det är hans förtjänst att kvinnor kommer kunna föda i närliggande län eftersom att han föreslog idén.¹⁰⁸

(23/05-2007)

AW som publicerat en insändare menar att landstingspolitikerna bedrivit ett spel för galleriet och inte brytt sig ett skvätt om BB. Också ett känslolag argument nämns, skribenten skriver nämligen att tvååriga Melker hade dött om Ljungby BB ej funnits.¹⁰⁹ Också ”Mamma till två barn och snart mormor” har skrivit men inga argument presenteras utan enbart en massa politikerförakt där det framförallt är Suzanne Frank som kritiseras, enligt författaren är politiker egoistiska karriärister som inte kan se till andras intressen utan bara sina egna.¹¹⁰

(24/05-2007)

Dagen efter har just Suzanne Frank skrivit en lång artikel som handlar allmänt om sjukvård men hennes tes är att sjukvården ställs inför nya utmaningar i och med en åldrande befolkning. Patientsäkerhet är det viktigaste och därför måste beslut likt BB-nedläggning genomföras för att effektivisera och höja säkerheten.¹¹¹

(25/05-2007)

Den sista dagen finns det två artiklar där Lennart Värmbys kritiserar Alliansen som enligt honom agerar odemokratiskt då dem inte lyssnat ett på invånarna i västra Kronoberg. Han menar att man borde gjort mer eftersom att det ledde till en sådan protestvåg vilket är ett tecken på att det är en fråga som berör människor på djupet.¹¹² Också Marie Liljedahl (IF Metall) har skrivit, hon skriver att landstinget inte handlar konstruktivt utan snarare försökt stänga ned BB till varje pris. Hon befarar att BB-nedläggningen kommer leda till det blir svårare för företagen att locka arbetskraft samtidigt som servicen minskar vilket gör att färre vill bo där.¹¹³

¹⁰⁷ Smålänningen. 2007-05-22 s 10.

¹⁰⁸ Smålänningen. 2007-05-22 s 12.

¹⁰⁹ Smålänningen. 2007-05-23 s 13-14.

¹¹⁰ Smålänningen. 2007-05-23 s 18.

¹¹¹ Smålänningen. 2007-05-24 s 18.

¹¹² Smålänningen. 2007-05-25 s 13.

¹¹³ Smålänningen. 2007-05-25 s 15.

7. Analys och diskussion:

7.1 Genus.

När Tingsryds BB blev nedlagt var det en stor enighet bakom beslutet och förespråkarna talade om ekonomisk effektivitet och patientsäkerhet. Oppositionen existerade knappt och skeptikerna kritiserade primärt centralisering och inte BB-nedläggningen i sig, antagonisterna menade att centraliseringen skulle innebära längre köer. Nedläggningen i Ljungby var desto mer polariserande där förespråkarna framhöll patientsäkerhet och opponenterna minskad service, avbefolkning och risker med att färdas långa avstånd vid akuta tillstånd. Just fallet i Ljungby påminner om det som Lindberg skriver om där det lokala civilsamhället mobiliserar i samband med en eventuell nedläggning av kirurg-BB och argumenten som flödar på båda sidor är vanligt förekommande enligt honom.¹¹⁴ I landstinget och i utredningsgruppens process (Tingsryd) var det en kraftig övervikt män som deltog, desto jämnare var det trettio år senare eftersom att 6 av 15 ledamöter (40%) i landstingsstyrelsen var kvinnor. Förutom i den beslutande institutionen fanns det fler kvinnor generellt sett som var opinionsbildare och Philips hade använt detta som förklaring bakom varför nedläggningen i Ljungby dels ledde till mer debatt och dels varför avvecklingen var mer kvinnovänlig. I förslaget till Tingsryd står det enbart att BB ska läggas ner den första november samtidigt som man i det senare förslaget poängterar att kvinnor ska kunna födda i annat län samt vara garanterade en säker vård trots turbulensen. Teorin stärks utav att den enda som specifikt kritiserade en BB-nedläggning och inte allmän centralisering var Ingegärd Oskarsson. Keohane hade också belyst representationen och menat att fler kvinnor i den politiska sfären försvagar de patriarkala strukturerna och påverkar konstruktivt eftersom att kvinnor har andra erfarenheter i jämförelse med manliga ledamöter vilket i sin tur leder till mer kvinnovänliga beslut.¹¹⁵

En annan genusaspekt är att i princip alla möten utredningsgruppen har lyckas parterna enas angående att lägga ner BB men akutsjukvården leder till mer diskussion, en möjlig förklaring är att det beror på att de beslutande männen kan relatera och förutse vilka risker som kan ske ifall akutvården centraliseras. Detta påminner återigen Keohane men också om det Öberg skrev om, Keohane skriver att den dominanta majoritetsgruppen innehar problemformuleringsstillträde och detta i sin tur kan förklara varför BB-frågan förblev

¹¹⁴ Lindberg, Svensk kvinnosjukvård under ett sekel 17.

¹¹⁵ Keohane. Feminist Theory: A Critique of Ideology s 25.

ointressant, det är nämligen ointressant för män eftersom att dem inte påverkas ”direkt”.¹¹⁶ Öberg i sin tur skrev att en viktig anledning bakom varför läkarna har bättre arbetsvillkor än barnmorskor är att fler läkare suttit i riksdagen och i statliga ämbetsverk i kontrast till barnmorskor vilket påverkat besluten som fattats utav de institutionerna. Förvisso skriver Öberg att förlossningsvård i Sverige aldrig varit en fråga som enbart engagerat kvinnor men hon nämner att genom fler kvinnor i den politiska sfären har diskussionen nyanserats i och med att kvinnor har ett ”insider”-perspektiv.¹¹⁷

Å ena sidan har Philips teori flera poänger men å andra sidan är det osäkert ifall fler kvinnor lett till ett annat beslut vilket förutspås. Inga kvinnor ur civilsamhället engagerade sig mot händelsen vilket snarare tyder på att denna grupp tolererade nedläggningen, i alla fall passivt. Teorins anhängare hade dock nämnt att benägenheten att engagera sig politisk var begränsad under 70-talet alternativt använt ”patriarkatet” som argument vilket innebär att männen innehar problemformuleringsstillträde, detta skrev Keohane om. Med andra ord reagerar inte kvinnor eftersom att BB-nedläggningen känns naturlig i ett patriarkalt samhällsklimat.¹¹⁸ En brist med resonemanget är dock det Lindberg skriver, att under 70-talets nedläggningsvåg fanns det exempel på flera mindre orter där civilsamhället med både män och kvinnor engagerade sig, detta faktum stärker bilden av att invånarna i Tingsryd de facto accepterade avvecklingen.¹¹⁹ Det finns ett annat problem med teorin, i grunden utgår den ifrån en stereotyp bild av grupp tillhörighet. Är det givet att kvinnor generellt sett är kritiska mot ett beslut som bla fattas för att höja patientsäkerheten? Det vore inte helt orimligt ifall en blivande mamma är beredd att åka tre mil extra för att föda under säkrare förhållanden och således förstår politikerna beslut. Därutöver var ett av motiven för att omvandla de ledigställda lokalerna till långtidsvårdplatser för äldre, det beslutet lär kvinnor i pensionsåldern jubla över. Larsson skrev vidare att ett av problemen i Kronoberg var att en hög andel av befolkningen var i 60-årsåldern och dem behövde mycket sjukvård samtidigt som vårdplatser saknades, denna omvandling kan därmed te sig logisk även för yngre kvinnor.¹²⁰

Teorins håll syns också i Ljungbyfallet, vid avvecklingen fanns det tre linjer. Linje ett ville ha

¹¹⁶ Keohane. *Feminist Theory: A Critique of Ideology* s 11.

¹¹⁷ Öberg. *Läkaren och barnmorskan* s 328-331.

¹¹⁸ Keohane. *Feminist Theory: A Critique of Ideologi*, s 25-26.

¹¹⁹ Lindberg. *Svensk kvinnosjukvård under ett sekel*, s 15-17.

¹²⁰ Larsson, *Landstinget Kronoberg 1863-1988*, s 129.

klar BB, linje två ville inte nödvändigtvis ha kvar BB men ansåg att det är en socialt viktig fråga som måste beslutas av fullmäktige och den tredje linjen betraktade det som en driftsfråga. De som förespråkar linje ett är 17 män och 12 kvinnor, den andra linjen är tre av vardera kön och den sista linjen är av nio män och tre kvinnor. Vidare fanns det inte heller några typer av argument som var mer frekventa hos män kontra kvinnor, vilket Philips förutspår. Statsvetaren menar också att män är mindre benägna att ta strid för frågor som berör kvinnor eftersom att dem saknar erfarenheterna men uträkningarna visar det motsatta, beräkningarna stämmer väl överens med Öbergs resonemang om att män ofta engageras i frågor rörande förlossningsvård.¹²¹ Uträkningarna kan också kopplas till Romlid som skriver att det förvisso oftast varit män som haft makten men att dem har använt sin bestämmanderätt för att hjälpa kvinnor, bla genom att göra förlossningsvården säkrare.¹²² Noterbart är också att den enda som betonar att detta är en specifik kvinnofråga är Rolf Andersson (FP) som nämner att detta beslutet kommer drabba mammor, resterande använder främst det könsneutrala ordet medborgare. Ett annat tecken på att detta inte är en fråga som primärt engagerar kvinnor är att ingen kvinnoorganisation har yttrat sig i någon av tidningarna tidningar samtidigt som det mansdominerade näringslivet skickade brev till landstingsdirektören.

En liknande diskussion som tidigare hade kunnat föras kring ifall en BB-nedläggning som genomförs ur säkerhetssynvinkel egentligen kan betraktas som kvinnofientlig, detta hade i sin tur problematiserat den stereotypa grupp bilden som teorin bygger på. Eventuellt hade också Philips anhängare menat att mina siffror är snedvridna, de personer som vill lägga ner BB är inte särskilt villiga att protestera och skriva insändare. Därmed kan det finnas desto fler män som ville avveckla BB men denna grupp är inaktiv och således osynlig för mig. Som tidigare nämnt fanns det i Ljungbyförslaget en sats som garanterade att kvinnor skulle kunna föda utanför Kronoberg, detta kan ses som en förklaring bakom att de fanns mer kvinnliga politiker som kunde föra in andra perspektiv. De är också möjligt att vända på resonemanget, Göran Gisselsson (M) var en av de mest drivande för att satsen skulle formuleras. Därutöver är han från Markaryd och möjligen är motivet bakom raden att han vill värna sin väljarbas i hemkommunen, han kanske inte specifikt bryr sig ifall kvinnor föder i annat län men han vet att många av hans väljare vill ha den rättigheten och därför tillkom satsen. En kritiker mot teorin skulle kunna använda detta, en politiker måste alltid vara lyhörd inför sina väljare oavsett deras yttre drag vilket innebär att demokratin som styrelseskick innebär att närvarons

¹²¹ Öberg. Läkaren och barnmorskan, s 328-331.

¹²² Romlid. Makt, motstånd och förändring, s 276.

politik inte behövs. Återigen är det möjligt att dra paralleller till Romlid som skriver att de maktfulla männen haft förmågan att tänka utanför sitt snäva egenintresse och fatta beslut som gynnar andra grupper.¹²³ Dock kan man fundera kring om Gisselssons agerande är för kvinnornas intressen eller mest för att han ska höja sina chanser inför nästkommande val? Romlid skriver att när förlossningarna gjorts säkrare har det funnits vissa humanitära argument men även ekonomiska- och militärpolitiska som styrt, förbättringarna har således inte alltid gjorts primärt för kvinnors bästa utan det har funnits andra motiv.¹²⁴

7.2. Centrum/periferi.

Romlid skriver om samarbetskultur emellan ”centrum-periferi”, hon fokuserar dock på Stockholmsstyrets relation med landsbygden. Hennes slutsats var förvisso att det funnits en konsenskultur men samtidigt har man i Stockholm sett sig som uppfostrare och delvis sett landsbygden som vidskepliga, finns det sådana tecken i mina undersökningar?¹²⁵ Uttryckligen skriver förvisso ingen Växjöpolitiker något nedvärderande om lokalaktörer men det finns ändå tecken som tyder på det Romlid beskriver. I princip alla från Ljungby anser att landstinget inte involverat lokala aktörer i processen, en anledning bakom att landstinget inte gjort det kan vara att man från landstingets håll misstänker att lokalaktörer inte har något vettigt att bidra med, detta nämns aldrig bokstavligen. Philips skriver vidare att en konsekvens av att närvarons politik saknas är att en destruktiv hegemoni likt denna etableras där de maktfulla grupperna inte förankrar besluten hos det bredare folklagret vilket i sin tur leder till konflikt.

I diskussionen om centrum-periferi skulle Philips också framhålla att utredningsgruppen samtalade med kommunen, företagsnämnden och Klingberg, samtidigt satt det bara fem (av 40) ledamöter från kommunen i landstinget. Som tidigare nämnt var förslaget som arbetades fram relativt dåligt ur kvinnosynvinkel men i förslaget betonades det att detaljutformningen skulle anpassas efter sjukvårdsbehovet i just Tingsryd, detta skulle förklaras med att mer lokala aktörer involverades och kunde bidra med nya perspektiv. Därutöver var både kommunen och Klingberg skeptiska till centraliseringen men det var å andra sidan också Oskarsson med samtidigt som det var Växjös socialdemokrat Persson som förtydligade att sjukvårdsbehovet ska styra, därmed hade Perssons Tingsrydsborna i beaktande. Man skulle

¹²³ Romlid. Makt, motstånd och förändring, s 278.

¹²⁴ Romlid. Makt, motstånd och förändring, s 278.

¹²⁵ Romlid. Makt, motstånd och förändring, s 279.

kunna återkoppla till Romlid återigen, hon skriver att det förvisso funnits sprickor i relationen mellan de centrala aktörer som beslutat och lokalinvånarna som påverkats av beslutet. Ändå menar Romlid att det funnits en samarbetskultur och man har från centralt håll öppnat upp för särlösningar och konsensus, flera gånger nämner man från landstingets sida att man vill undvika konflikt.¹²⁶

Samtidigt är ”Tingsrydsaktörer” i minoritet och en annan möjlig konsekvens av den ojämna fördelningen är att utredningsgruppen skriver att målet för omstruktureringen är primärt ekonomisk effektivitet och patientsäkerhet. Förvisso kan det sistnämnda gynna Tingsrydsbor men det står inget specifikt om att förändringarna ska göras för kommunens skull, detta kan dock ha betraktats som ”självklart” men det är samtidigt något som teorihängarna hade belyst. Noterbart ifrån mötet med lasarettet är att Tingsryd knappt nämns utan man enligt min tolkning vill primärt de deltagande, förutom Klingberg och Oskarsson, genomföra förändringar som primärt gynnar Landstinget och inte lokalinvånarna i Tingsryd. Som i diskussionen kring genus är det dock inte givet att mer ledamöter från den berörda kommunen lett till annat beslut, nedläggningen fattades i bred enighet och ingen omröstning begärdes vilket tyder på att ledamöterna också ville se en avveckling. Inte heller civilsamhället reagerade vilket Philips menar kommer ske ifall en grupp inte involveras och faktiskt skedde i andra kommuner under detta decennium enligt Lindberg.¹²⁷ Man skulle dock kunna föra ett liknande resonemang som Keohane med att majoritetsgruppen innehar problemformuleringsstillträde och detta påverkar agendan,¹²⁸ å andra sidan kan man fundera kring om inte de praktiska omständigheterna med många äldre invånare och få vårdplatser bidrog till att man helt enkelt behövde omstrukturera, vilket Larsson skriver,¹²⁹ och att dessa förändringar därför kändes logiska för gemene Tingsrydsbo.

I Ljungbysituationen var sex av 15 ledamöter ifrån någon av de västliga kommunerna (Markaryd, Ljungby eller Älmhult) varav samtliga röstade enligt partilinjen. Just detta försvagar teorin och kan också tillämpas när genus undersöks, sannolikheten är större att en manlig socialdemokrat från Växjö röstat ”BB-vänligt” i kontrast till en kvinnlig moderat från Ljungby. Med andra ord är yttre drag (kön och bostadsort) underordnad partitillhörighet i

¹²⁶ Romlid. Makt, motstånd och förändring, s 272.

¹²⁷ Lindberg. Svensk kvinnosjukvård under ett sekel, s 15-17.

¹²⁸ Keohane. Feminist Theory: A Critique of Ideology, s 25.

¹²⁹ Larsson. Landstinget Kronoberg 1863-1988, s 128-129.

detta exempel vilket går på tvärs med teorin. Ändå fångar teorin upp mycket vid en jämförelse mellan centrum-periferi, 30 lokala aktörer företrädde linje ett och noll (!) centrala, tre vardera på linje två samtidigt som åtta centrala aktörer förde linje tre och två lokala. Detta påminner om det som Larsson skriver om där historiken menar att det historiskt funnits en spricka mellan östra och västra Kronoberg i synen på sjukhuset i Ljungby,¹³⁰ invånarna i väst har varit mer villiga att satsa offentliga medel vilket knappast är förvånande. Philips anhängare skulle således peka på att lokala krafter är mer villiga att värna BB eftersom att dem har en anknytning till vilket inte Växjöbor inte har, detta låter fullt logiskt. Ett annat tecken på att frågan engagera västkommunerna mer än Växjö är det skrivs mer om händelsen i Smålänningen än i Smålandsposten. Philips har ytterligare en poäng, hon skriver att majoritetsstyre är riskfyllt eftersom att besluten som fattas inte är förankrade hos alla i samhället och detta öppnar upp för konflikt. Förvisso finns det politiker från Ljungby i styrelsen men ändå är uppfattningen bland civilsamhället och lokalpolitiker att landstinget inte samverkat med dem utan fattat beslutet på egen hand vilket lett till stort politikerförakt, hat och bitterhet och detta förutser amerikanskan. Noterbart är återigen att situationen var annorlunda i Tingsryd trots att utredningsgruppen primärt förhandlade med aktörer utanför Tingsryd.

Som tidigare nämnt menar Philips att yttre egenskaper, tex bostadsort, kan påverka hur man ser på politiska problem. Det finns många exempel på det i undersökningen med Ljungby, borgerliga politiker i östra och västra Kronoberg tycker tex helt olika i frågan trots att dem tillhör samma partier. Vidare rör frågan upp mer känslor i Markaryd och Ljungby men inte i Älmhult, detta skulle kunna förklaras med att Älmhults invånare har betydligt närmre till Växjö i jämförelse med de två andra kommunerna och därför har ett annat perspektiv på frågan. Således är det tydligt att Philips teori är mer lämpad för ett centrum-periferi-perspektiv vid Ljungbyfallet eftersom att man är mer enhetlig på hemmaplan, ändå kan man problematisera ifall fler ”västliga politiker” lett till ett annat beslut?

Ifall man utgår från mina siffror kan det minst sagt verka så, samtidigt ska man ännu en gång betona att personer som ville lägga ner BB var mindre benägna att göra sin röst hörd och därför är uträkningarna delvis snedvridna. Det finns därmed sannolikt västliga invånare som ville avveckla och ett tecken på detta är att Emilsson (M) från Älmhult valde att rösta för ett

¹³⁰ Larsson. Landstinget Kronoberg 1863-1988, s 128-129.

beslut som i praktiken ledde till att BB blev nedlagt, trots att hon bor i västra Kronoberg. Man kan också argumentera för att partipiskan bidragit till att borgerliga politiker ifrån västkommunerna som egentligen velat rädda BB inte vågat gå emot partilinjen, även om tex Andersson (FP) sa att han skulle gjort det. En annan viktig aspekt är, var det ens möjligt att rädda BB vid det tillfället? Politikerna hade som bekant inte all makt utan Socialstyrelsen hade sista ordet och myndigheten krävde tre barnläkare. Det är uppenbart att det är enkelt för diverse lokalpolitiker att tala om att BB ska vara kvar och på så sätt vinna politiska poängar när man inte har ansvaret, detta i sin tur kan förklara varför nästan ingen av dem som satt i landstingsstyrelsen drev linje ett. Därmed hade fler västliga ledamöter kanske inte ändrat beslutet eftersom att det helt enkelt var omöjligt att anställa tre barnläkare under så kort tid vilket Socialstyrelsen begärde.

7.3 Slutsats.

Slutsatsen är att i Tingsryd var det i princip bara män som var med i beslutsfattandet och merparten av aktörerna var inte lokala. Rent könsmässigt är det jämnare i Ljungbyfallet men männen är i majoritet, de satt också några politiker från västkommunerna men också dem var färre än flertalet. Argumentet för att lägga ner i Tingsryd var ekonomisk effektivitet och patientsäkerhet, argumentet mot var långa köer. Argumentet för att lägga ned i Ljungby var patientsäkerhet även om oppositionen misstänker att pengafrågan spelade roll, argumentet för att ha kvar det är också säkerhet, att servicen minskar och svårigheten att rekrytera arbetskraft. Ingen argumentationslinje kan länkas ihop till något av könen eller bostadsort, i Tingsryd rådde konsensus när beslutet fattades och *bland* beslutsfattarna rådde det också konsensus vid Ljungbynedläggningen. Dock fanns det en konflikt mellan civilsamhället och lokalpolitiker i främst Ljungby och Markaryd samt landstinget i Växjö när avvecklingen skedde. Philips teori kan i viss mån användas som förklaringsmodell, exempelvis var nedläggningen i Ljungby mer kvinnovänlig än den i Tingsryd vilket kan kopplas till fler kvinnliga politiker. Konflikten mellan Växjö-Ljungby ledde också till ett starkt politikerförakt i Ljungby vilket Philips förutspår, det finns dock några brister. Det främsta är att fanns väldigt många män som ville rädda BB, specifikt i det senare fallet. Något annat som teorin inte förutspår är avsaknaden av motståndet i Tingsryd trots att utredningsgruppen inte valde att involvera kvinnor.

8. Didaktiskt reflektion:

Ämnet förlossningsvård som hela uppsatsen är centraliserat kring har väldigt svag koppling

till de som står i kursplanen angående historia, det finns förvisso vissa rader som löst kan kopplas till ämnet under centralt innehåll. Det står bla att man ska undersöka hur maktförhållanden och könsmönster har förändrats under historien vilket är relevant. Det är dock så att få lärare enligt mina erfarenheter lär ut om specifikt förlossningsvård, möjligen nämns det som ett sidospår men problemet är väl att det är ett alltför specialiserat ämne samtidigt som skolan ska lära ut mer allmänna kunskaper.¹³¹

Möjligen skulle det kunna vara relevant att lära ut om temat på vård- och omsorgsprogrammet där ämnet har en tydlig koppling till elevernas framtida yrkesprofession. Eventuellt hade då historieämnet kunna kombineras med yrkesspecifika vårdämnena och man hade i ett längre perspektiv kunnat studera jämställdhet, ett av de värden som ingår i skolans värdegrund. Att man just ska behandla både pojkar och flickor på samma sätt öppnar upp för att undervisa om något sådant här eftersom att maktskillnader skulle kunna belysas och problematiseras av eleverna, det kan också göras på annat sätt.

Min uppsats hade snarare varit mer intressant ur källkritisk synvinkel, källkritik förblir en vital del av historieämnet och i texten jämförs information från olika källor. Det hade tex varit spännande för eleverna att undersöka hur en lokal och hur en tidning från centralorten behandlar en enskild händelse, vem som kommer till tals, vilka perspektiv som kommer upp och vilken påverkan detta får för läsaren. Eventuellt hade man också kunnat försöka uppmana elever med goda baskunskaper att leta i arkiven vilket även jag gör, detta förblir dock oftast väldigt komplicerat och bör undvikas ifall man har svagpresterande elever.

Referenser:

Otryckta källor:

Region Kronobergs arkiv, Växjö.

Kronobergs läns landstings arkiv: Utredning angående omstrukturering av Tingsryds sjukstuga 1973.

¹³¹ <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan>

Kronobergs läns landstings arkiv: Protokoll rörande överläggningar med Centrallasarettet i Växjö 1973.

Kronobergs läns landstings arkiv: Sjukvårdsstyrelsens protokoll 1974.

Kronobergs läns landstings arkiv: Landstingets protokoll 1974.

Kronobergs läns landstings arkiv: Socialstyrelsens föreläggande kring BB i Ljungby 2007.

Kronobergs läns landstings arkiv: Överklagan angående Socialstyrelsens föreläggande 2007.

Kronobergs läns landstings arkiv: Rapport angående förlossningsverksamheten i Ljungby 2007.

Kronobergs läns landstings arkiv: Landstingsstyrelsens protokoll 2007.

Kronobergs läns landstings arkiv: Landstingsfullmäktige protokoll 2007.

Kronobergs läns landstings arkiv: Överklagan av ett landstingsstyrelsebeslut 2007.

Kronobergs läns landstings arkiv: Dom från länsrätten 2007.

Kronobergs läns landsting arkiv: Protestbrev från företag och kommunstyrelsen.

Tryckta källor:

Kronobergaren. Januari och maj 1974.

Smålandsposten. Januari och maj 1974. Januari, februari och maj 2007.

Smålänningen. Januari och maj 2007.

Elektroniska källor.

Johansson, Klara. Anmälan om vårdskada – lex Maria. 2017.

<https://www.1177.se/Kronoberg/Regler-och-rattigheter/Lex-Maria/> (hämtad: 2019-02-21).

Skolverket. Läroplan för gymnasieskolan. 2011.

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan> (hämtad: 2019-02-03).

Smålandsposten. Historia. 2017. [http://www.smp.se/omsmp/historia/smalandspostens-historia\(283436\).gm](http://www.smp.se/omsmp/historia/smalandspostens-historia(283436).gm) (hämtad: 2019-01-13).

Smålänningen. Om oss. 2016. <https://www.smalanningen.se/om-oss/>. (hämtad: 2019-01-13).

Ulander, Kent. Flera politiker slutar efter hat och hot. 2018.

<https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/flera-politiker-slutar-efter-hat-och-hot> (hämtad: 2018-12-27).

Litteratur:

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael och Oscarsson, Henrik. *Metodpraktikan*. Uppl 5. Stockholm: Wolter Kluwer. 2017.

Gustavsson, Martin och Svanström, Yvonne. *Metod – Guide för historiska studier*. Lund: Studentlitteratur AB. 2018.

Keohane, Nannerl. *Feminist Theory: A Critique of Ideology*. Chicago: The University of Chicago Press. 1993.

Larsson, Lars, Gustafsson, Bertil och Cederholm, Elisabeth. *Landstinget Kronoberg 1863-1988*. Växjö: Landstinget Kronoberg. 1988.

Lindberg, Bo. *Svensk kvinnosjukvård under ett sekel 1904-2004*. Uppsala: Almqvist och Wiksell. 2004.

Phillips, Anne. *Närvarons politik*. Lund: Studentlitteratur AB. 2000.

Romlid, Christina. *Makt, motstånd och förändring*. Lund: Studentlitteratur AB. 1998.

Tosh, John. *Historisk teori och metod*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur AB. 2011.

Öberg, Lisa. *Barnmorskan och läkaren*. Stockholm: Ordfronts förslag. 1996.